

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ivy Suneghové a soudkyň Mgr. Soni Burešové a Mgr. Lucie Králové ve věci

žalobce: **Ing. Jiří K.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátem JUDr. Martinem Korbařem
sídlem Lublaňská 507/8, 120 00 Praha 2

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2

o zaplacení 582 750 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 10. prosince 2020, č. j. 14 C 148/2018-685,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně **se** ve výroku I ohledně částky 188 350 Kč s příslušenstvím **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 188 350 Kč s úroky ve výši 8,5% ročně z této částky od 11. 7. 2018 do zaplacení do 15 dnů od právní moci rozsudku, ohledně částky 394 400 Kč s úroky ve výši 8,5% ročně z částky 582 750 Kč od 11. 6. 2018 do 10. 7. 2018 a z částky 394 400 Kč od 11. 7. 2018 do zaplacení se **potvrzuje**.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně ve výši 32 066 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám JUDr. Martina Korbaře, advokáta.

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Beránková.

III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 36 119 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám JUDr. Martina Korbaře, advokáta.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně výrokem I zamítl žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobci 592 750 Kč se zákonným úrokem z prodlení 8,5% p.a. od 11. 6. 2018 do zaplacení, a výrokem II žalobci uložil povinnost zaplatit žalované na nákladech řízení částku 1 500 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.
2. Soud I. stupně takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal zaplacení částky 190 000 Kč jako náhrady nemajetkové újmy, jež mu byla způsobena tvrzeným nepřiměřeně dlouze vedeným trestním stíháním, které u Městského soudu v Praze probíhalo pod sp. zn. 56 T 9/2012 (dále jen „namítané řízení“), částky 250 000 Kč jako náhrady za ztrátu na pověsti způsobenou trestním stíháním a dotazníkem rozesílaným orgány činnými v trestním řízení třetím subjektům a částky 300 000 Kč jako náhrady nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním, neboť byl obžaloby zproštěn rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 24. 7. 2017, sp. zn. 56 T 9/2012.
3. Žalovaná nespороvala, že u ní žalobce 10. 1. 2018 nárok předběžně uplatnil s tím, že v rámci mimosoudního projednání uzavřela, že namítané řízení bylo nepřiměřeně dlouhé, za což žalobci poskytla zadostiučinění v penězích ve výši 84 750 Kč. Vydané usnesení o zahájení trestního stíhání bylo nezákonným rozhodnutím a žalobci za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním poskytla zadostiučinění v penězích ve výši 62 500 Kč, celkem tedy částku 147 250 Kč.
4. Soud I. stupně ve věci již rozhodl rozsudkem ze dne 28. listopadu 2019, č. j. 14 C 148/2018-621. K odvolání žalobce odvolací soud rozsudkem ze dne 19. června 2020, č. j. 14 Co 145/2020-664, rozsudek soudu I. stupně co do částky 592 750 Kč s příslušenstvím zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.
5. Soud I. stupně vzal za prokázané, že usnesením Policie ze dne 29. 1. 2007 došlo k zahájení trestního stíhání žalobce s právní kvalifikací trestného činu zkrácení daně poplatku a podobné povinné platby podle ust. § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) a c) tr. zák. ve formě spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Obžaloba byla podaná u Městského soudu v Praze dne 28. 5. 2012 proti 38 obžalovaným, když pod bodem 15 je uveden Ing. Jiří K., pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) a c) tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 24. 7. 2017, sp. zn. 56 T 9/2012, byl Ing. Jiří K. zproštěn podle § 226 písm. a) tr. ř. obžaloby.
6. Dopisem ze dne 13. 1. 2006 adresovaným firmě xxx Policií ČR, Útvarem pro odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality, SKPV, odbor nepřímých daní, Praha 7, ohledně Ing. Františka N. a spol. policie požadovala zodpovězení 16 otázek se zaměřením na šetření firmy xxx, v níž byl žalobce tehdy jednatelem a u níž společnost xxx fakturovala několikamilionovou provizi, což nemuselo být oprávněné. Tento dopis byl zaslán firmě xxx a jak plyne z vyjádření žalobce i dalším dožadovaným subjektům. Z textu dopisu se podává, že jde o trestnou činnost zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 4 tr. zák., která by mohla spočívat ve vystavování faktur na neexistující zdanitelná plnění.
7. Dále soud I. stupně učinil skutková zjištění z výpovědi svědka Ing. Miloše K., kamaráda žalobce a spoluzakladatele společné firmy. Z aktivity finančního úřadu byli obžalováni, policie obeslala jejich dodavatele a dehonestujícím způsobem žalobce a svědka ponižovala, ničilo je to a zničilo to i jejich firmu, která se pak dostala do konkursu, nikdo již s nimi nechtěl jednat, měli problémy v rodině, nemohli sehnat zaměstnání, tak zkusili podnikat jako fyzické osoby, za dobu před trestním stíháním se se žalobcem hodně nasmáli, dnes na to nemají sílu, dokonce se ani stýkat, nemají společnou

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Beránková.

firmu, zničilo to jejich vztah, žalobce emoce nedával najevo, dusil to v sobě, dotazník rozesílaný policií neměli k dispozici, až když zjistili, že se zakázkami je to špatné, jedna z policií oslovených firem jim řekla, že je za tím ten dotazník, v té době pracovali pro 130 firem a to ztratili.

8. Z výpovědi žalobce vzal soud I. stupně za zjištěné, že ty kroky finančního úřadu, které v průběhu jejich podnikání nastaly a pokračovaly pak zásahy policie a v soudním řízení, ho hodně poznamenaly, byl přesvědčen, že finančnímu úřadu předložil vše a bylo to v pořádku, přesto byl obžalován, hrozila mu 12letá sazba trestu odnětí svobody, což ho hodně poznamenalo. Měl potíže se spánkem, trpěl nervozitou, silnými bolestmi hlavy, musel vyhledat pomoc lékaře. Bral a bere léky. Stále si pokládal otázku, jak je možné, že se musí podrobit trestnímu řízení, když nic neudělal. Ta nejistota, strach z vězení, pro něj byly absurdní. Nechal to stopy na jeho psychice, neumí se již radovat, čeká pořádek, že se objeví něco nepříjemného, je více zasmušilý. Od podání obžaloby do vynesení zprošťujícího výroku se důkazně na posuzované věci nic nezměnilo, státní zástupce sám v závěrečném návrhu navrhl zproštění obžaloby a po vynesení zprošťujícího výroku se vzdal práva odvolání. Policie v průběhu trestního stíhání oslovila zákazníky žalobce, všichni dostali dopis od policie, v němž žalobce a jeho partner v podnikání byli vykresleni ve špatném světle. Přišli pak o zakázky a nakonec se to projevilo i ve finanční sféře, kdy neměl dostatek prostředků. Podnikání ho bavilo, manželka byla spokojená, pečovala o rodinu, a když přišlo to obvinění, byli vyřazováni z výběrových řízení. Mělo to tedy dopad i do rodiny, neboť byl nervózní ve vztahu k rodině, měl výrazné obavy z vězení. Trpěl nejistotou, co bude, nebyl schopen výkonnosti v podstatě žádné, zejména pracovní. Jinak se považuje za sportovce, odmala sportoval v lehké atletice v desetiboji, byl zvyklý překonávat překážky, ale to stíhání ho hodně dostalo. Nebyl nikdy bolestiv, a přesto to musel prožívat zdrcujícím způsobem.
9. Soud I. stupně poté, a to i na základě nesporných tvrzení účastníků, dospěl k následujícímu závěru o skutkovém stavu věci: předmětné řízení u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 56 T 9/2012 trvalo pro žalobce od 29. 1. 2007, kdy mu bylo doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání, do 24. 7. 2017, kdy byl vydán rozsudek, který vůči žalobci nabyl právní moci dne 16. 11. 2017. Žalobce byl obviněn z trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 odst. 1, 2, 4 tr. zák. a účast na zločinném spolčení dle § 163a odst. 1 téhož zákona. Dne 27. 12. 2007 bylo rozšířeno trestní stíhání o další obviněné (celkem 38 obviněných). Proti usnesením o zahájení trestního stíhání byly podávány stížnosti skoro všemi obviněnými a bylo prováděno rozsáhlé vyšetřování. Dne 30. 5. 2012 byla Městským státním zastupitelstvem podána obžaloba k Městskému soudu v Praze. Poté bylo opět rozhodováno o značném počtu stížností a první hlavní líčení bylo nařízeno na den 28. 8. 2014. Dne 11. 12. 2014 byl podán opravný prostředek, o kterém bylo rozhodnuto dne 31. 3. 2016. Dále se konala hlavní líčení průběžně v mezidobí od 14. 11. 2016 do 24. 7. 2017, kdy byl vyhlášen výše zmíněný rozsudek. Žalobce byl ohrožován trestem odnětí svobody na 5 až 12 let. Trestní stíhání trvalo 10 let a 5 měsíců.
10. Po právní stránce soud I. stupně odkázal na § 1, § 5 písm. a), b), § 8 odst. 1, § 13 odst. 1, § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“) a učinil následující právní závěry.
11. Soud I. stupně ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy za tvrzené nepřiměřeně dlouze vedené trestní stíhání, jehož výši 342 750 Kč dovodil „s ohledem na doplnění žaloby a její specifikaci“, uvedl, že na tento nárok žalovaná již žalobci poskytla částku 84 750 Kč, ve vztahu k níž bylo řízení zastaveno. Dle soudu I. stupně namítané řízení, přestože trvalo 10 let a 5 měsíců, nelze považovat za nepřiměřeně dlouze vedené, neboť jeho délka odpovídala složitosti věci. Při počtu 38 obviněných (což má vliv na časovou souvislost a náročnost řízení) bylo řízení vedeno soustředěně a bez prodlev. Jediné období nečinnosti bylo ve stadiu vyřizování opravného prostředku u Vrchního soudu v Praze od 11. 12. 2014 do 31. 3. 2016. Tento průtah však byl ojedinělým v jinak neprůtahovém řízení. Význam řízení pro žalobce byl vyšší, neboť šlo

o majetkovou trestnou činnost se sazbou do 10 let. Skutečnost, že žalovaná žalobci poskytla peněžitou satisfakci a uznala nepřiměřenou délku řízení, soud I. stupně nezavazuje v jeho názoru, že namítané řízení nebylo řízením průtahovým.

12. Ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy v důsledku nezákonného trestního stíhání, jež soud I. stupně považoval za uplatněný ve výši 240 000 Kč, soud I. stupně vycházel ze závěrů zformulovaných Nejvyšším soudem v rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 1747/2014. Stran povahy trestní věci vycházel z toho, že žalobce byl souzen za trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 odst. 1, 2 a 3 tr. zákona, a pro účely srovnání vzal v úvahu případ u něj projednávaný pod sp. zn. 28 C 246/2015, v němž šlo o trestní stíhání poškozeného pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 odst. 1, 2, 3 zákona č. 140/1961 Sb. V obou případech byli poškození ohrožováni trestní sazbou odnětí svobody v délce 10 let, jednalo se o podezření ze spáchání zvláště závažného deliktu. Ve srovnávaném případě se dostalo poškozenému, jehož trestní stíhání trvalo 1 rok a 8 měsíců, odškodnění ve výši 34 000 Kč. Žalobce snášel následky trestního stíhání výrazně delší dobu (10 let a pět měsíců). Pakliže se mu od žalované dostalo odškodnění ve výši 62 500 Kč, tedy téměř ve dvojnásobné výši než ve srovnávaném případě, jedná se o odškodnění adekvátní za situace, kdy trestní stíhání špatně nesl, měl obavy o svou budoucnost, v jeho osobnosti trestní stíhání zanechalo podstatnějších změn – ze společenského člověka se stal člověkem uzavřeným, bez zájmu vyhledávat pozitivní podněty.
13. Ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené rozesláním dotazníku ve výši 10 000 Kč soud I. stupně uvedl, že společnost xxx byla z obchodního rejstříku vymazána 17. 5. 2005, dotazník byl datován dnem 13. 1. 2006, trestní stíhání žalobce bylo zahájeno 29. 1. 2007. Vzhledem k tomu, že dotazník byl vytvořen až po zániku společnosti xxx, kdy žalobce již nebyl jednatelem a společníkem, nemohl žalobce pocítovat v souvislosti s tím žádnou újmu pro neexistenci kauzálního nexu.
14. S ohledem na shora uvedené soud I. stupně žalobu zamítl.
15. O nákladech řízení rozhodl soud I. stupně dle § 142 odst. 1 o.s.ř. s tím, že žalobce byl v řízení úspěšný toliko v nepatrné části, když bezúspěšně požadoval částku přesahující částku žalovanou poskytnutou. Náhrada nákladů řízení sestává z náhrady hotových výdajů na 5 úkonů po 300 Kč (vyhláška č. 254/2015 Sb.).
16. Proti tomuto rozsudku podal žalobce včasné a přípustné odvolání, jímž brojil proti výroku I v rozsahu částky 582 750 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,5% ročně od 11. 6. 2018 do zaplacení a výroku II. Ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním žalobce uvedl, že nelze oddělovat kritérium nezákonnosti trestního stíhání od kritéria doby, po kterou žalobce takové trestní stíhání musel snášet. Déle trvající nezákonný stav je totiž intenzivnějším zásahem do práv poškozeného než kratší dobu trvající nezákonný stav. Logickým důsledkem je pak závěr, že v oblasti nemajetkové újmy je hrubším zásahem déletrvající nezákonný stav, který tak musí být odčiněn ve větší míře než kratší dobu trvající nezákonný stav. Dle žalobce soud I. stupně dostatečně nevysvětlil, proč je přiměřeným zadostiučiněním ve výši „téměř dvojnásobku“ při stíhání trvajícím déle než 10 let oproti stíhání trvajícím necelé dva roky. Rozsah nemajetkové újmy v důsledku nezákonnosti trestního stíhání nelze oddělit od doby trvání trestního stíhání, a to bez ohledu na to, zda tato je či není dobou přiměřenou.
17. Ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřeně dlouze vedeným namítaným řízením se žalobce neztotožnil se závěry soudu I. stupně stran přiměřenosti jeho délky s ohledem na složitost věci a skutečnost, že řízení bylo vedeno soustředěně a bez prodlev (s jednou výjimkou). Soudu I. stupně v této souvislosti vytýkal, že nezohlednil, že v namítaném řízení byla podána obžaloba a za nezměněné důkazní situace byl vydán zprošťující rozsudek. Nebylo-li důkazů svědčících o vině obžalovaného, nemohlo jich být ani pro podání obžaloby, ani pro nařízení hlavního líčení. Obžaloba tak neměla být podána a trestní stíhání mělo být zastaveno státním

zástupcem, resp. mělo dojít k zastavení trestního stíhání v řízení před soudem. Absence zastavení trestního stíhání znamená, že řízení před soudem bylo naprosto zbytečné a zbytečně způsobilo žalobci úzkostné stavy, muka a nejistotu o jeho dalším osudu. Dovožoval, že státní zástupce chybně vycházel ze závěru, že dopadlo-li daňové řízení v neprospěch společnosti, jejímž byl žalobce společníkem a jednatelem, automaticky to znamená, že se dopustil trestné činnosti. Nedostatečná znalost zásad daňového řízení je porušením povinností orgánů činných v trestním řízení. Nepřípadným žalobce shledal závěr o složitosti věci – věc žalobce totiž byla jednoduchá, neboť k dispozici byl závěr daňového řízení a žádný důkaz o jeho vině. Se žádnou z výše uvedených skutečností se však soud I. stupně nevypořádal. Žalobce navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v napadeném rozsahu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

18. Žalovaná se stručně vyjádřila tak, že odvolání žalobce není důvodné, a navrhla potvrzení rozsudku soudu I. stupně.
19. K odvolacím jednáním se žalovaná po předchozí písemné omluvě nedostavila, nežádala o odročení jednání a souhlasila s projednáním věci v její nepřítomnosti. Odvolací soud proto jednal dle § 101 odst. 3 o.s.ř. v její nepřítomnosti, z podnětu a v rozsahu podaného odvolání přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, dle § 212 a § 212a o.s.ř., dokazování částečně zopakoval a částečně doplnil (§ 213 odst. 2 a 4 o.s.ř.) a učinil následující skutková zjištění.
20. Trestní stíhání žalobce bylo zahájeno usnesením Policie ČR, Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, odboru daní ze dne 29. 1. 2007. Tímto usnesením bylo rozšířeno trestní stíhání 6 již obviněných osob, a to pro skutky, v nichž byly spatřovány trestné činy zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) a odst. 4 tr. zákona ve formě spolupachatelství dle § 9 odst. 2 tr. zákona, a zahájeno trestní stíhání dalších 34 osob, mezi nimi i žalobce, ve vztahu k němuž se jednalo o obvinění z trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 2 a 3 písm. a) a c) tr. zákona ve formě spolupachatelství dle § 9 odst. 2 tr. zákona (usnesení policejního orgánu ze dne 29. 1. 2007).
21. Obžalobou ze dne 28. 5. 2012 státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze obžaloval celkem 39 obviněných, mezi nimiž figuroval i zde žalobce, a to pro skutky spočívající v tom, že jako jednatel společnosti xxx společně s dalšími specifikovanými obviněnými vystavil nebo nechal vystavit jménem společnosti xxx tam specifikované dodavatelské faktury za zprostředkovatelské služby, jejichž odběratelem byla společnost xxx, a nechal tyto dodavatelské faktury ve společnosti xxx zaúčtovat a zahrnout do daňových přiznání, ač věděl, že žádnou takovou činnost společnost xxx nikdy neprovedla, a uplatnil u Finančního úřadu pro Prahu–západ tam specifikované faktury jako uskutečněné zdanitelné plnění na vstupu, jako výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, čímž zkrátil daň z přidané hodnoty o 613 800 Kč a daň z příjmů právnických osob o 637 608 Kč ke škodě České republiky, kvalifikované jako trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) a c) tr. zákona ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zákona. Samotná obžaloba čítala 196 stran a státní zástupce navrhoval u hlavního líčení slyšet 65 svědků, číst protokoly o výpovědi dalšího značného množství svědků, číst 7 znaleckých posudků (z oborů ekonomika, kybernetika, zdravotnictví, písmoznalectví), provést další listinné a věcné důkazy (obžaloba).
22. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 24. července 2017, sp. zn. 56 T 9/2012, který ve vztahu k žalobci nabyl právní moci 24. 7. 2017 a který čítá celkem 245 stran, byl žalobce pro dle § 226 písm. a) tr. ř. zproštěn obžaloby specifikované v předcházejícím odstavci pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) a c) tr. zákona ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zákona, a to pro skutky popsané shodně jako v obžalobě. Tímto rozsudkem bylo celkem 11 osob uznáno vinnými ze spáchání skutků, jež jim byly kladeny za vinu, a 28 osob (včetně žalobce) bylo zproštěno obžaloby. Z rozsudku je patrné, že ve věci šlo

o rozsáhlou hospodářskou trestnou činnost daňového charakteru, soud vycházel při svém rozhodování ze značného množství různých důkazních prostředků – listinných důkazů, znaleckých posudků z různých oborů, výpovědí nemalého počtu svědků, čtení protokolů o výpovědích z přípravného řízení apod. Rozsudek, pokud jde o žalobce, a dalších 11 obžalovaných, byl vyhotoven jako zjednodušený, neobsahující odůvodnění, neboť státní zástupce i tito obžalovaní se po vyhlášení rozsudku vzdali odvolání, a to i za jiné osoby oprávněné (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. července 2017, sp. zn. 56 T 9/2012).

23. Z výpovědi svědka Ing. Miloše K. odvolací soud zjistil, že finanční úřad je oslovil s kontrolami již v roce 2003, během vyšetřování ze strany finančního úřadu po nich šli exekutoři, finanční úřad předal věc policii a nasměroval ji směrem, jakým následně byli stíháni. Policie obeslala všechny jejich odběratele po celé republice, kterých bylo kolem 100. Svědek se žalobcem pro tyto odběratele čistili výměníky, pracovali v montérkách, vždy někam přijeli a práci udělali během 1-2 dnů. Odběratelům fakturovali za práci částky kolem 10 000 Kč, a proto vůbec nerozuměli tomu, co se kolem nich děje. Pro své odběratele vykonávali práce spočívající v údržbě, která se opakovala pravidelně 1 – 2 x za rok, a poté, co se na odběratele obrátila policie s tím, že jsou vyšetřováni v souvislosti s milionovými daňovými úniky, tito odběratelé s nimi odmítali spolupracovat. Ztratili tak zakázky a jejich firma xxx skončila. Následně se každý živil, jak uměl – žalobce dle svědka něco dělal s vodou, dezinfekcemi, čištěním bojlerů. Když skončila činnost jejich firmy, neměli se žalobcem důvod se setkávat, občas si zavolali, někde se setkali. Žalobce to neměl jednoduché, stáhl se do sebe, je smutný, předtím to byl veselý člověk oplývající humorem. U obou mělo trestní stíhání finanční dopady. Trestní stíhání je sebralo tak, že jim zbývala práce a snaha nějak přežít. Před zahájením trestního stíhání se běžně stýkali, žalobce a jeho manželka jsou sportovně založení, poté tyto aktivity ustaly – jednou nebo dvakrát se jim podařilo pracovat spolu na zakázce, asi tak dvakrát se viděli na půl hodiny, na hodinu při čaji, ale hovor se vždy stočil na trestní stíhání a na to, jak skončí, a to i s ohledem na to, jaký trest jim hrozil. Svědek sám se snažil nabízet služby bývalým partnerům společnosti xxx, ale neúspěšně – techniky partnerů byl odmítán s tím, že si to vedoucí nepřejí. Technici se ho ptali, jestli je stále vyšetřován, a po kladné odpovědi mu řekli, že se ani nemohou snažit rozhodnutí svých vedoucích změnit. Žalobce svědkovi sdělil, že měl obdobné zkušenosti. Trestní stíhání na svědkovi nechalo stigma, setkal se s tím, že mu lidé nevěří. Svědek zná manželku žalobce, která je velmi pozitivní člověk, sama má firmu, a tak částečně kryla výpadek, když žalobce neměl práci. Snažila se, aby rodina z celé situace vyšla dobře. Žalobce má výhodu, že má takovou manželku, která ho dokáže podržet. To však mělo na žalobce i negativní dopad – ve společnosti, kde je zakořeněno, že chlap je živitelem rodiny, muselo být pro žalobce frustrující, že již tím motorem rodiny není.
24. Z výpovědi svědkyně Lenky K. odvolací soud zjistil, že zná žalobce, který byl společníkem jejího manžela ve firmě, vztahy k němu měla přátelské, nikoli časté, vídala se s ním maximálně dvakrát do roka. Žalobce jezdil do Prahy pracovně, občas se stavil na kávu. Pracovních schůzek žalobce a svého manžela se neúčastnila. V roce 2007, kdy bylo zahájeno trestní stíhání, měla šestileté, často nemocné dítě. K tomu se přidaly záležitosti spojené s trestním stíháním a celé období bylo pro jejich rodinu stresující. Žalobce měl tehdy starší děti. Jako rodiny se ani nestýkali – jednou byli společně na víkendů na lyžích. S manželkou žalobce se seznámila po roce 2000. Svědkyni je známo, že její manžel a žalobce byli obviněni z daňových úniků. V chování jejího manžela se trestní stíhání projevilo obavami, strachem a stresem. U žalobce to bylo podobné. Žalobce byl smutnější, uzavřenější. Setkávání žalobce a jejího manžela po zahájení trestního stíhání určitě nebylo intenzivnější. Svědkyně si nevzpomněla, že by její manžel a žalobce v tomto období měli společnou práci – každý dělal trochu něco jiného. Žalobce a její manžel postupně ztráceli zakázky, až to vedlo k zániku jejich firmy, její manžel byl potom v podstatě bez zakázek, a když se nějaká zakázka rýsovala, tak se nezdařila s tím, že jsou vyšetřováni. Její manžel měl nějaké brigády, krátkodobá zaměstnání.

25. Ve věci řešené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 22 C 16/2018 a Městského soudu v Praze pod sp. zn. 58 Co 202/2020, bylo tamějšímu žalobci přiznáno zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním vedeným u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 56 T 9/2012 ve výši 160 000 Kč. Tamější žalobce byl v tomtéž trestním řízení jako zde žalobce stíhán pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné platby dle § 148 odst. 1, 2 a 3 písm. c) tr. zákona ve formě spolupachatelství, jeho trestní stíhání bylo zahájeno usnesením o zahájení trestního stíhání 29. 1. 2007 a obžaloby byl dle § 226 písm. a) tr. ř. zproštěn rozsudkem ze dne 24. 7. 2017, který vůči němu nabyl právní moci 4. 8. 2017. Soudy vyšly z toho, že zásah do profesního života poškozeného je zřejmý z předmětu trestního stíhání, které úzce souviselo s jeho podnikatelskou činností, v rámci vyšetřování byli kontaktováni klienti společnosti poškozeného, což negativně působilo na další spolupráci, trestní stíhání mělo dopad na společenské uplatnění poškozeného, který nebyl nominován na funkci starosty Umělecké besedy, rodina poškozeného po celou dobu podporovala.
26. Ve věci řešené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 10 C 136/2013 a Městského soudu v Praze pod sp. zn. 58 Co 12/2019 byla nemajetková újma poškozeného způsobená nezákonným trestním stíháním pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a), odst. 4 tr. zákona ve spolupachatelství, které trvalo 7 let a 7 měsíců, odškodněna celkem částkou 200 000 Kč. Poškozený byl v rámci trestního stíhání zadržen, v cele předběžného zadržení strávil dva dny, byl ohrožen trestem odnětí svobody na 5 až 12 let, nebyl trestním stíháním postižen v pracovněprávní oblasti, k rozvratu jeho manželství nedošlo v důsledku trestního stíhání, trestní stíhání jej poškodilo v oblasti společenských kontaktů – zadržení a domovní prohlídka neunikly pozornosti sousedů, kteří ho přestali zdravít, o trestním stíhání se dozvěděli další lidé, vyčítavě se na něj dívali i kamarádi a známí na chalupě, kam jezdil 26 let a kterou raději následně prodal, o kauze informovala média, ale poškozený zmíněn nebyl.
27. Ve věci řešené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 15 C 290/2011 a u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 20 Co 365/2013 byla tamější poškozená stíhána pro trestný čin podvodu ve spolupachatelství, následně po dvou letech stíhání překvalifikovaný na trestný čin porušování povinností při správě cizího majetku dle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, a trestný čin vystavení nepravdivého potvrzení dle § 129 tr. zákona. Její trestní stíhání trvalo 7 let a jeden měsíc, původně byla ohrožena trestem odnětí svobody na 12 let, po překvalifikování trestem odnětí svobody na 8 let, poškozená nebyla stíhána vazebně, její trestní stíhání bylo medializováno, jmenovitě byla zmíněna jako jedna ze spoluobviněných, trestní stíhání nesla velmi těžce, ztratila zaměstnání a profesní možnosti v bankovní sféře, její profese jí přitom byla koníčkem, nervozita spojená s trestním stíháním se následně projevovala v rodinných vztazích, čímž trpěl její syn. Této poškozené se dostalo zadostiučinění ve výši 210 000 Kč.
28. Po takto doplněném dokazování dospěl odvolací soud k následujícím závěrům.
29. Odvolací soud předně konstatuje, že po doplnění žaloby žalobcem podáním ze dne 2. 9. 2020 (s přihlédnutím k částečnému zpětvzetí žaloby), je zřejmé, že žalobce se domáhal zaplacení částky 105 250 Kč jako náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou namítaného řízení, částky 10 000 Kč jako náhrady nemajetkové újmy způsobené rozesláním dotazníku třetím subjektům, částky 237 500 Kč jako náhrady nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním a částky 240 000 Kč jako náhrady nemajetkové újmy, jež mu měla vzniknout ztrátou pověsti u někdejších partnerů společnosti xxx v důsledku nezákonného trestního stíhání. Poslední dva nároky odvolací soud za samostatné nároky nepovažuje. Je tomu tak proto, že z hlediska jejich skutkového vymezení co do příčin a následků se jedná o tentýž nárok, který se odvíjí od téhož nezákonného trestního stíhání a který co do následků, jimiž je charakterizován, je vymezen shodně. Judikatura je totiž ustálena v závěru, že z hlediska následků nezákonného trestního stíhání je třeba posuzovat dopady nezákonného rozhodnutí do osobnostní sféry poškozeného, nepříznivost jejich vlivu na jeho pověst, dosavadní způsob života apod. Ztráta dobré pověsti je tak jedním

z pravidelných následků spojených s nezákonným trestním stíháním, jež je zohledňován při stanovení výše zadostiučinění, a není proto důvodu jej konstruovat jako samostatný nárok.

30. Předmětem odvolacího přezkumu je tak rozhodnutí soudu I. stupně, jímž byla zamítnuta žaloba ohledně částky 582 750 Kč s příslušenstvím, přičemž jde o dva nároky na náhradu nemajetkové újmy – jednak náhradu za nepřiměřeně dlouze vedené trestní stíhání ve výši 105 250 Kč a jednak náhradu za nezákonné trestní stíhání ve výši 477 500 Kč.
31. Soud I. stupně vzal správně za své skutkové zjištění nesporné tvrzení účastníků, že žalobce svůj nárok u žalované předběžně dne 10. 1. 2018 uplatnil. Je tedy splněna podmínka předběžného projednání nároku ve smyslu § 14 a § 15 zákona č. 82/1998 Sb.

K nároku na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřeně dlouhé trestní stíhání

32. Dle § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Dle odstavce 2 téhož ustanovení právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.
33. Podle § 31a odst. 1 cit. zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Dle odstavce 2 téhož ustanovení se zadostiučinění poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Dle odstavce 3 téhož ustanovení v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobily odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a e) významu předmětu řízení pro poškozeného.
34. Uvedená právní úprava zakotvuje odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem spočívajícím v tom, že nebylo rozhodnuto v přiměřené lhůtě. Úprava postihuje případy, kdy poškození jsou vystaveni frustracím z nepřiměřeně dlouhého průběhu řízení. Přiměřenost délky řízení závisí na okolnostech jednotlivých případů. Rozhodující je přitom celková délka řízení, za kterou je náhrada poskytována. Nejedná se o odškodňování poškozeného za jednotlivý průtah v řízení (k tomu srovnej Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 (dále jen „Stanovisko“). V tomto smyslu Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1355/2012, také dovodil, že jednotlivé průtahy v řízení (např. nečinnost soudu prvního stupně způsobená připojením k jinému spisu, délka řízení před Nejvyšším soudem) nemusí vždy znamenat, že došlo k porušení práva na přiměřenou délku řízení, jestliže řízení jako celek odpovídá dobou svého trvání času, v němž je možné skončení řízení v obdobné věci zpravidla očekávat. Není tedy možné stanovit nějakou abstraktní lhůtu, kterou by bylo možné pokládat za přiměřenou, ale je třeba vždy přihlížet ke konkrétním okolnostem individuálního případu. Proto již při posouzení přiměřenosti délky řízení (tedy nejenom při určení výše zadostiučinění) je třeba vycházet z kritérií příkladmo stanovených v § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. Za porušení zásady rychlosti řízení, které je ve svém důsledku nesprávným úředním postupem ve smyslu výše citovaného ustanovení § 13 zákona, lze považovat jen takový postup soudu v řízení, kdy doba jeho průběhu neodpovídá složitosti, skutkové a právní náročnosti projednávané věci a kdy délka řízení tkví v příčinách vycházejících z působení soudu

v projednávané věci; oproti tomu stát nemůže odpovídat za průtahy, které jsou způsobené nedostatkem součinnosti či dokonce záměrným působením ze strany účastníků či jsou vyvolány jinými okolnostmi, které nemají původ v povaze soudu a jejich institucionálním a organizačním vybavení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2001, sp. zn. 25 Cdo 38/2000).

35. Z dokazování doplněného odvolacím soudem vyplývá, že namítané trestní stíhání trvalo pro žalobce od 29. 1. 2007, kdy mu bylo sděleno obvinění pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a jiné podobné povinné platby dle § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) a c) tr. zákona ve formě spolupachatelství dle § 9 odst. 2 tr. zákona, do 24. 7. 2017, kdy nabyl právní moci rozsudek, jímž byl obžaloby pro skutek, který byl shodně právně kvalifikován, zproštěn obžaloby dle § 226 písm. a) tr. ř., tj. 10 let a 5 měsíců.
36. Soud I. stupně přes nesprávné dílčí skutkové zjištění, že zprošťující rozsudek nabyl právní moci 16. 11. 2017, správně určil rozhodnou délku namítaného řízení 10 let a 5 měsíců. Odvolací soud se nicméně neztotožňuje s jeho závěrem, že takto vymezenou délku řízení s ohledem na složitost věci a pouze ojedinělý průtah v řízení, které mělo pro žalobce vyšší význam, nelze hodnotit jako řízení nepřiměřeně dlouze vedené.
37. Odvolací soud má shodně se soudem I. stupně za to, že namítané řízení bylo složité. Jednalo se o trestní stíhání v oblasti rozsáhlé hospodářské trestné činnosti daňového charakteru, což je obvykle spojeno s vyšší mírou sofistikovánosti, a tedy i složitosti. Trestní stíhání bylo vedeno proti většímu množství obviněných – obviněno bylo 40 osob, obžaloba byla podána proti 39 obviněným, ve vztahu k nimž bylo rozhodnuto rozsudkem. V řízení bylo prováděno obsáhlé a různorodé dokazování – od výsledků obviněných, svědků, čtení listin po provádění znaleckých posudků. Bylo rozhodováno o opravných prostředcích proti usnesení o zahájení trestního stíhání a i v průběhu řízení před soudem bylo rozhodováno o značném počtu stížností. Ve věci se konalo několik hlavních líčení, která byla opakovaně rozvržena vždy do několika dnů.
38. Žalobce se na celkové délce trestního stíhání nijak nepodílel.
39. Z hlediska významu namítaného trestního stíhání je třeba přisvědčit soudu I. stupně, že se jednalo o řízení s typově vyšším významem pro žalobce, neboť šlo o řízení, v němž se rozhodovalo o vině a trestu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2139/2010, ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. 30 Cdo 2056/2019). Trestní stíhání skončilo po 10 letech a 5 měsících zprošťujícím rozsudkem a státní zástupce se, stejně jako žalobce, vzdal na místě práva podat proti němu odvolání.
40. Pokud jde o postup soudů, je třeba přičíst k tíži státu, že v řízení, v němž má být jednáno přes veškerou procesní, skutkovou či právní složitost tak, aby je bylo možno co nejrychleji skončit pravomocným rozhodnutím, bylo rozhodnuto o opravném prostředku podaném 11. 12. 2014 až dne 31. 3. 2016, tedy po 15 měsících.
41. S ohledem na shora uvedené tak odvolací soud na rozdíl od soudu I. stupně uzavírá, že namítané trestní stíhání lze považovat za nepřiměřeně dlouze vedené ve smyslu § 13 odst. 1 věta třetí zákona č. 82/1998 Sb., když do délky řízení se negativně promítl nejenom postup soudů, ale též složitost věci.
42. Přiměřenou formou odškodnění za nemajetkovou újmu tím žalobci vzniklou, jež je presumována, je peněžité zadostiučinění. Základní částku odškodnění vzhledem k délce namítaného řízení stanovil odvolací soud ve výši 16 000 Kč za jeden rok trvání řízení, a to s modifikací za první dva roky řízení vždy po 8 000 Kč, tj. z částky ještě se pohybující při dolní hranici rozmezí uvedeného Nejvyšším soudem jako vodítka pro určování výše přiměřeného zadostiučinění (k tomu srovnej Stanovisko), neboť délku namítaného řízení nelze zároveň vzhledem ke složitosti věci shledat extrémní (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4037/2011). Odvolací soud pak připomíná, že ani v případě extrémní délky řízení, která by podle Stanoviska vedla k použití výchozí částky až 20 000 Kč za první dva a dále za každý následující rok

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Beránková.

vedení posuzovaného řízení, nemusí být takto postupováno a lze vyjít ze základní částky 15 000 Kč. Stane se tak zejména tehdy, pokud se na celkové délce řízení podílely okolnosti [uvedené v § 31a odst. 3 písm. b) a c) zákona č. 82/1998 Sb.], které nelze přičítat k tíži státu. I v projednávané věci délku namítaného řízení negativně ovlivnilo právě kritérium složitosti věci.

43. Základní částka peněžitého zadostiučinění tak při 10 letech a 5 měsících trvání namítaného trestního stíhání činí 150 666 Kč (9 x 16 000 + 16 000/12 x 5). Tuto částku odvolací soud dále modifikoval ve vztahu ke kritériu složitosti věci (- 40%), postupu orgánů činných v trestním řízení (+ 20%) a významu řízení pro žalobce (+ 10%). Ve vztahu k poslednímu jmenovanému kritériu odvolací soud provedl korekci pouze o 10%, když zohlednil jenom tu skutečnost, že trestní stíhání skončilo zprošťujícím rozsudkem a státní zástupce se na místě samém po jeho vyhlášení vzdal práva odvolání, a na takový výsledek řízení žalobce čekal více než deset let. Odvolací soud ve smyslu závěrů vyslovených Nejvyšším soudem ČR v rozsudku ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, zde nepřihlížel k typově vyššímu významu řízení pro žalobce, neboť toto kritérium zohlední v rámci hodnocení kritéria povahy trestní věci při posuzování nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním. Kritérium jednání žalobce, který svým chováním k délce namítaného řízení nijak nepřispěl, se do stanovení výše zadostiučinění nepromítne nijak. Po úpravě shora vymezené základní částky snížením o 10% (tj. - 40 + 20 + 10) tak odvolací soud dospěl k částce 135 600 Kč (tj. 90% z 150 666 Kč), která je dle jeho názoru přiměřená újmě žalobci způsobené. Odvolací soud přihlédl k tomu, že žalobci se v rámci předběžného projednání nároku již dostalo částky 84 750 Kč, z čehož plyne, že žaloba, kterou se po částečném zpětvzetí domáhá náhrady nemajetkové újmy za nepřiměřeně dlouze vedené řízení ve výši 105 250 Kč, je důvodná jen co do částky 50 850 Kč (tj. 135 600 – 84 750 Kč) a ve zbývajícím rozsahu co do částky 54 400 Kč (tj. 105 250 – 50 850) důvodná není.
44. Z nesporných skutkových tvrzení účastníků vyplývá, že žalobce svůj nárok u žalované předběžně uplatnil dne 10. 1. 2018, v důsledku čehož se žalovaná ve smyslu § 15 odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb. dostala do prodlení nikoli již 11. 6. 2018, ale až dne 11. 7. 2018 (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2060/2001), neboť byla povinna uspokojit požadavek žalobce nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy tento svůj nárok řádně uplatnil postupem dle § 14 citovaného zákona. Žalobce má tedy ve smyslu § 153 odst. 2 o.s.ř. a contrario, § 15 odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb., § 1968, § 1970 o.z., § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích (dále jen „nařízení vlády č. 351/2013 Sb.“) též právo na zaplacení úroků z prodlení ve výši 8,5% p.a. z částky 50 850 Kč od 11. 7. 2018 do zaplacení.

K nároku na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání

45. Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu lze právo na náhradu újmy způsobené zahájením a vedením trestního stíhání uplatnit i v případech, kdy usnesení o zahájení trestního stíhání nebylo zrušeno, ale trestní stíhání bylo zastaveno nebo došlo ke zproštění obžaloby. Zastavení trestního stíhání a zproštění obžaloby mají podle judikatury stejné důsledky jako zrušení usnesení o zahájení trestního stíhání pro nezákonnost, jestliže k nim došlo z určitých důvodů (v zásadě proto, že předpoklad o spáchání trestného činu obviněným nebyl potvrzen). Nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené zahájením a vedením trestního stíhání se proto posuzuje podle ustanovení § 5 písm. a), § 7 odst. 1, § 8 odst. 1, § 31a odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb. (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/1991, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001).

46. Soud se přitom může zabývat otázkami formy a případné výše zadostiučinění dle § 31a odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb. tehdy, dojde-li po provedeném dokazování k závěru, že odpovědnostním titulem byla porušena konkrétní práva žalobce a že mu v důsledku toho vznikla nemajetková újma (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněný pod číslem 67/2016 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek). Obecně lze říci, že každé trestní řízení negativně ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného, avšak samotný fakt trestního stíhání je zátěží pro každého obviněného (k tomu srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04). Již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění „licheč“, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednatel obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem (k tomu srov. náleží Ústavního soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 590/08).
47. V rozsudku ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, uveřejněném pod číslem 122/2012 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud uvedl, že se zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, poskytuje podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vychází především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnosti sféry poškozené osoby. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tedy její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat. Též zde bylo konstatováno, že výše přiznaného zadostiučinění by se neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Významnější odchylka je v tomto směru možná jen tehdy, bude-li též soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna.
48. K upřesnění výše uvedených závěrů došlo rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněným pod číslem 67/2016 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, jímž bylo doplněno, že výše zadostiučinění přiznaného podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiučinění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují; významnější odchylka je možná jen tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna.
49. Pokud jde o povahu trestní věci, ta vyplývá ze závažnosti trestného činu kladeného poškozené osobě za vinu a souvisí s hrozbou trestního postihu (druhem a výší trestu) a případného společenského odsouzení.
50. Délka trestního řízení zohledňuje to, po jak dlouhou dobu zásah do osobnostních složek poškozeného v důsledku proti němu vedeného trestního řízení trval, přičemž z již zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, vyplývá, že s ohledem na nebezpečí případného dvojího odškodnění téhož při současném uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním a na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou takového nezákonného trestního stíhání, je třeba toto kritérium korelovat. Délka řízení má v tomto případě jiný význam než při posuzování její přiměřenosti pro odškodnění újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení. Je tomu tak proto, že újma u trestního stíhání spočívá v morálním poškození osobnosti (integrity) poškozeného v době trestního stíhání a narušení jeho soukromého, rodinného, popřípadě i jiného života, zatímco v případě nepřiměřené délky řízení újma spočívá ve stavu nejistoty ohledně výsledku řízení. Z toho důvodu i délka řízení,

jež je pro posouzení posledně uvedeného nároku shledána přiměřenou, může při posouzení nároku na náhradu újmy způsobené trestním stíháním vést k závěru o vzniku této újmy, případně o vzniku újmy vyšší intenzity.

51. Kritérium následků způsobených trestním řízením v osobnostní sféře poškozeného umožňuje zohlednit individuální následky trestního stíhání v podobě morálního narušení osobnosti poškozeného v době trestního stíhání a narušení jeho profesní, soukromé, rodinné, případně i jiné sféry života.
52. Vedle shora popsáných kritérií je třeba podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. při stanovení formy a výše zadostiučinění přihlídnout k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo, tj. zejména k okolnostem týkajícím se vydání usnesení o zahájení trestního stíhání, okolnostem zahájení trestního stíhání předcházející či jej provázející, apod.
53. V projednávané věci trvalo trestní stíhání žalobce od 29. 1. 2007 do 24. 7. 2017, tedy 10 let a 5 měsíců, žalobce byl stíhán pro trestný čin kráčení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, 2, 3 písm. a) a c) tr. zákona ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zákona. Obžaloby byl žalobce zproštěn podle § 226 písm. a) tr. ř.
54. Pokud jde o povahu trestní věci, pak vzhledem k tomu, že odvolací soud při hodnocení kritéria významu řízení pro žalobce v rámci posuzování nároku na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřeně dlouze vedené řízení nepřihlédl k typově zvýšenému významu řízení pro žalobce, je třeba právě zde zohlednit, že žalobce byl ohrožen trestem odnětí svobody s trestní sazbou na jeden rok až osm let.
55. Ve vztahu k délce namítaného trestního stíhání odvolací soud přihlédl k tomu, že tato byla hodnocena jako nepřiměřená a z tohoto titulu se žalobci dostalo přiměřeného zadostiučinění nemajetkové újmy tím způsobené v celkové výši 135 600 Kč. Takto byla však odškodněna újma spočívající v nejistotě ohledně výsledku řízení. Nyní je tak nutné zohlednit v rámci uvedeného kritéria tu skutečnost, že po dobu trestního stíhání žalobce byl žalobce vystaven následkům níže popsáným, které se především projeví v oblasti jeho pracovního uplatnění.
56. Pokud jde o následky způsobené trestním stíháním v osobnostní sféře žalobce, je třeba vzít v úvahu, že v době zahájení trestního stíhání bylo žalobci 51 let, měl odrostlejší děti, jeho manželka mu v průběhu trestního stíhání byla oporou a převzala na sebe i část odpovědnosti za finanční chod domácnosti, když žalobce ztrácel postupně pracovní příležitosti. Již před zahájením trestního stíhání byli totiž obchodní partneři firmy xxx v souvislosti s ní dotazováni policií ohledně milionových daňových úniků, a proto s ní odmítali spolupracovat. Firma xxx tak ještě před zahájením trestního stíhání ztratila zakázky a byla zrušena. Žalobce a druhý jednatel a společník uvedené firmy – svědek Ing. K. začali proto pracovat samostatně. V průběhu trestního stíhání jim však bývalí partneři uvedené firmy ani jako fyzickým osobám nechtěli poskytovat zakázky, a to po zjištění, že jsou stále vyšetřováni. Pracovní a přátelské vztahy žalobce a svědka K. se v průběhu trestního stíhání omezily na minimum, pouze jednou nebo dvakrát se jim podařilo pracovat na společné zakázce. Z veselého humoruplného žalobce se v průběhu trestního stíhání stal zasmušilý člověk stažený do sebe. Žalobce měl potíže se spánkem, byl nervózní, trpěl bolestmi hlavy, které léčil medikamentózně. V průběhu trestního stíhání žalobce nebyl omezen na osobní svobodě.
57. Odvolací soud tak uzavírá, že trestní stíhání způsobilo žalobci újmu v jeho osobnostní sféře, která se projevila změnou jeho povahových vlastností a v oblasti jeho pracovního uplatnění, když bývalí obchodní partneři s ním z důvodu jeho trestního stíhání odmítali spolupracovat a neposkytovali mu zakázky.
58. Při porovnání žalobcova případu s případy obdobnými vyšel odvolací soud z toho, že délkou trestního stíhání se žalobcův případ neodlišuje od případu řešeného Obvodním soudem pro Prahu 2 pod sp. zn. 22 C 16/2018, kdy poškozeným byl obviněný v témže trestním řízení jako žalobce, který byl stejně jako žalobce stíhán pro trestný čin dle § 148 odst. 1, 2 a 3 tr. zákona a byl tedy

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Beránková.

ohrožen i stejnou trestní sazbou. Tomuto poškozenému se dostalo zadostiučinění ve výši 160 000 Kč. Poškozeným, kteří byli stíháni rámcově o tři roky kratší dobu, nicméně byli ohroženi přísnější trestní sazbou (v řízení vedeném u Obvodního soudu pod sp. zn. 10 C 163/2013 trestem odnětí svobody až na 12 let a v řízení vedeném tímž soudem pod sp. zn. 15 C 290/2011 trestem odnětí svobody až na 12 let a po překvalifikování na 8 let), se pak dostalo zadostiučinění ve výši 200 000 Kč a 210 000 Kč. V prvním z těchto případů byl poškozený zároveň omezen na osobní svobodě a nedošlo k jeho postižení v pracovní oblasti (na rozdíl od žalobce), ve druhém případě pak bylo trestní stíhání poškozené medializováno (na rozdíl od žalobce) a vedlo ke ztrátě jejího zaměstnání a možnosti pracovního uplatnění v bankovní sféře, nervozita poškozené se pak negativně promítla do vztahů s jejím synem.

59. Odvolací soud po zohlednění shora rozebraných kritérií a po porovnání s případy, které se v podstatných znacích shodují se žalobcovým případem (resp. kdy kratší dobu trestního stíhání vyvažuje vyšší trestní sazba, kterou byli poškození ohroženi, či medializace jejich případu), dospívá k závěru, že přiměřenou formou zadostiučinění za újmu způsobenou žalobci nezákonným trestním stíháním je peněžité zadostiučinění ve výši 200 000 Kč. Vzhledem k tomu, že žalobci se již v rámci předběžného projednání nároku dostalo zadostiučinění ve výši 62 500 Kč, je jeho nárok na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání po částečném zpětvzetí žaloby uplatněný ve výši 477 500 Kč důvodný co do částky 137 500 Kč (tj. 200 000 – 62 500) a ve zbývajícím rozsahu co do částky 340 000 Kč (tj. 477 500 – 137 500) důvodný není.
60. Z důvodů vyložených shora v bodě 44 tohoto odůvodnění má žalobce právo i na úroky z prodlení v požadované roční 8,5 % výši z částky 137 500 Kč od 11. 7. 2018 do zaplacení.
61. Z výše vyložených důvodů odvolací soud výrok I. rozsudku soudu I. stupně dle § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. změnil tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobci částku 188 350 Kč (tj. 50 850 + 137 500) spolu s úroky z prodlení z této částky ve výši 8,5 % p.a. od 11. 7. 2018 do zaplacení ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku, a dle § 219 o.s.ř. jej jako věcně správný potvrdil ohledně částky 394 400 Kč (tj. 582 750 – 188 350) spolu s úroky z prodlení ve výši 8,5% p.a. z částky 582 750 Kč od 11. 6. 2018 do 10. 7. 2018 a z částky 394 400 Kč od 11. 7. 2018 do zaplacení.
62. S ohledem na částečnou změnu prvostupňového rozhodnutí rozhodoval odvolací soud i o nákladech řízení před soudem I. stupně. Při určování poměru úspěchu účastníků vycházel ze vzájemného poměru tarifních hodnot jednotlivých žalobcem uplatněných nároků se samostatným skutkovým základem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1435/2015). Žalobce v řízení uplatnil tři samostatné nároky – nárok na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřeně dlouze vedené trestní stíhání, nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním a nárok na náhradu nemajetkové újmy spočívající ve ztrátě pověsti v důsledku rozeslání dotazníku třetím subjektům. Tarifní hodnota každého z těchto jednotlivých nároků činí ve smyslu závěrů vyslovených Nejvyšším soudem ČR v usnesení ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, ve smyslu § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu 50 000 Kč. Žalobce dle závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2707/2013, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 40/2014, byl zcela úspěšný ve vztahu k nárokům na náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřeně dlouze vedeným řízením a na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním. Zcela neúspěšný byl se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy způsobené rozesláním dotazníku třetím subjektům. Z toho vyplývá, že v řízení před soudem I. stupně byl úspěšný co do 2/3 celkového předmětu řízení a neúspěšný co do jeho 1/3. Žalobce má tedy ve smyslu § 142 odst. 2 o.s.ř. právo na náhradu nákladů vynaložených v této fázi řízení v rozsahu 1/3.
63. Celkově žalobce v této fázi řízení vynaložil náklady ve výši 96 199 Kč sestávající ze soudního poplatku ve výši 2 000 Kč, odměny za zastupování advokátem ve výši 74 550 Kč (odměny ve výši 7 100 Kč za každý z těchto deseti úkonů právní služby: příprava a převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast na jednání před soudem I. stupně ve dnech 6. 6. 2019, 14. 8. 2019, 23. 10. 2019

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Beránková.

(za každé dvě započaté hodiny vzhledem k délce trvání jednání), sepsání závěrečného shrnutí, sepsání odvolání, účast na jednání 19. 6. 2020 a 3. 12. 2020, a odměny ve výši 3 550 Kč za účast na jednání 28. 11. 2019, při němž došlo pouze k vyhlášení rozsudku - § 1 odst. 2, § 6 odst. 1, § 7 bod 5, 9 odst. 4 písm. a), § 12 odst. 3, § 11 odst. 1 písm. a), d) a g), odst. 2 písm. f) advokátního tarifu – z tarifní hodnoty ve výši 150 000 Kč), z náhrady hotových výdajů na uvedených 11 úkonů právní služby po 300 Kč (§ 2, § 11 odst. 1 písm. a), d) a g), odst. 2 písm. f), § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu) a náhrady za daň z přidané hodnoty z odměny a náhrad dle advokátního tarifu ve výši 16 349 Kč (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 o.s.ř., § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb.).

64. Odvolací soud tedy žalované uložil povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně ve výši 32 066 Kč (tj. 1/3 z 96 199 Kč).
65. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud dle zásad vyložených shora s přihlédnutím k tomu, že v odvolacím řízení šlo již jen o dva nároky (nárok na náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřeně dlouze vedené trestní stíhání a nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním), ohledně nichž byl žalobce zcela úspěšný (§ 142 odst. 1, § 224 odst. 1 o.s.ř.). Žalobce vynaložil náklady v celkové výši 36 119 Kč sestávající z odměny za zastupování advokátem ve výši 28 050 Kč (ve výši 5 100 Kč za každý z těchto úkonů právní služby: sepsání odvolání, účast na jednání 25. 6. a 20. 8. 2021 a dvě porady se žalobcem přesahující jednu hodinu a ve výši 2 550 Kč za účast na jednání 27. 8. 2021, při němž došlo pouze k vyhlášení rozsudku - § 1 odst. 2, § 6 odst. 1, § 7 bod 5, 9 odst. 4 písm. a), § 12 odst. 3, § 11 odst. 1 písm. c), d) g), odst. 2 písm. f) advokátního tarifu – z tarifní hodnoty ve výši 100 000 Kč), z náhrady hotových výdajů na uvedených šest úkonů právní služby po 300 Kč (§ 2, § 11 odst. 1 písm. c), d) a g), odst. 2 písm. f), § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu) a náhrady za daň z přidané hodnoty z odměny a náhrad dle advokátního tarifu ve výši 6 269 Kč (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 o.s.ř., § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb.).
66. Odvolací soud tedy žalované uložil povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 36 119 Kč.
67. O lhůtách k plnění rozhodl odvolací soud dle § 160 odst. 1 část věty za středníkem o.s.ř. vzhledem k rozpočtovým pravidlům a o platebním místu náhrad nákladů řízení dle § 149 odst. 1 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o.s.ř.). Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

Praha 27. srpna 2021

JUDr. Iva Suneghová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Dana Beránková.